

RIGSREVISIONEN

Notat til Statsrevisorerne om beretning om undervisningen på universiteterne

December
2015

revision
revision

revision

Opfølgning i sagen om undervisningen på universiteterne (beretning nr. 16/2011)

27. november 2015

RN 1108/15

1. Rigsrevisionen følger i dette notat op på sagen om undervisningen på universiteterne, som blev indledt med en beretning i 2012. Vi har tidligere behandlet sagen i notat til Statsrevisorerne af 11. februar 2013.

KONKLUSION

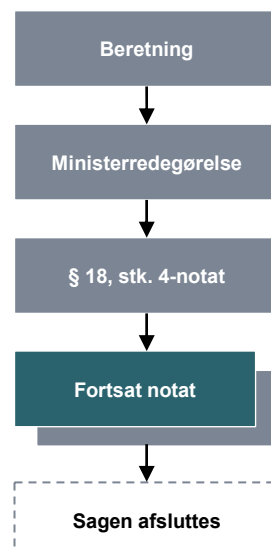
Uddannelses- og Forskningsministeriet har taget en række initiativer, der skal sikre kvalitet i de videregående uddannelser ved bl.a. at øge gennemsigtigheden i de faglige resultater og etablere et system til indberetning af nøgletal herfor.

Rigsrevisionen finder initiativerne tilfredsstillende og vurderer, at denne del af sagen kan afsluttes.

Rigsrevisionen baserer denne konklusion på følgende:

- Uddannelses- og Forskningsministeriet har fulgt op på taxameterforhøjelsen og vil følge dette fremadrettet.
- Styrelsen for Videregående Uddannelser har fået udarbejdet et system til indberetning af undervisning, vejledning og forskerdækning.
- Uddannelses- og Forskningsministeriet har arbejdet med at skabe større gennemsigtighed i universiteternes faglige resultater samt defineret og indsamlet nøgletal herfor.
- Uddannelses- og Forskningsministeriet har arbejdet med at skabe gennemsigtighed i universiteternes faglige resultater og resurseanvendelse. Rigsrevisionen finder det i denne sammenhæng hensigtsmæssigt, at ministeriet har etableret nøgletal for udviklingen i timetal og forskerdækning, og at disse tal fremadrettet bør indgå i Styrelsen for Videregående Uddannelsers tilsyn.
- Uddannelses- og Forskningsministeriet er i gang med at implementere uddannelsesakkreditering, der skal sikre, at uddannelserne og undervisningen baserer sig på et videngrundlag (forskning). Rigsrevisionen vil dog fortsat følge indfasningen af institutionsakkrediteringen i opfølgningen på beretningen om sikring og udvikling af kvaliteten af universitetsuddannelserne fra april 2008.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

Uddannelses- og Forskningsministeriet har fulgt op på antallet af undervisningstimer og på forskerdækning. Rigsrevisionen kan dog konstatere, at der stadig er store forskelle mellem de enkelte uddannelser i forhold til timetal og forskerdækning.

Rigsrevisionen vil fortsat følge udviklingen og orientere Statsrevisorerne om:

- udviklingen i timetal og forskerdækning
- Uddannelses- og Forskningsministeriets brug af universiteternes udviklingskontrakter til at adressere risikoen for, at studerende på nogle uddannelser ikke tilbydes heltidsuddannelser af høj kvalitet.

Bachelor- og kandidatuddannelser er forskningsbaserede uddannelser, som universiteterne udbyder. Uddannelserne udbydes inden for de faglige hovedområder humaniora, samfundsvidenskab, naturvidenskab, teknisk videnskab og sundhedsvidenskab.

I. Baggrund

2. Rigsrevisionen afgav i august 2012 en beretning om undervisningen på universiteterne. Beretningen handlede om, hvorvidt universiteterne tilbyder de studerende på bachelor- og kandidatuddannelserne forskningsbaseret undervisning, og om takstforhøjelsen har givet det ønskede løft til undervisningen på humaniora og samfundsvidenskab. Beretningen viste, at de studerende – selv efter takstforhøjelsen – tilbydes meget få undervisningstimer, ligesom meget af undervisningen varetages af eksterne undervisere (dvs. ikke forskere).

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, kritiserede de, at universiteterne og Uddannelses- og Forskningsministeriet ikke i tilstrækkelig grad havde styret og fulgt op på, om de studerende modtog tilstrækkelig forskningsbaseret undervisning.

4. På baggrund af beretningen og Statsrevisorernes bemærkninger har vi fulgt op på følgende punkter:

Et opfølgningsskema afsluttes, når Statsrevisorerne på baggrund af indstilling fra Rigsrevisionen vurderer, at myndighedernes initiativer er tilfredsstillende.

Opfølgningsskema	Status
Udviklingen i timetal og forskerdækning af undervisningen.	Behandles i dette notat.
Uddannelses- og Forskningsministeriets arbejde med at skabe større gennemsigtighed i universiteternes faglige resultater, herunder definere og indsamle sammenlignelige nøgletal om undervisningen (timetal og forskerdækning).	Behandles i dette notat.
Uddannelses- og Forskningsministeriets brug af universiteternes udviklingskontrakter til at adressere risikoen for, at studerende på nogle uddannelser ikke tilbydes heltidsuddannelser af høj kvalitet.	Behandles i dette notat.
Uddannelses- og Forskningsministeriets eventuelle initiativer som opfølgning på ECTS-evalueringen.	Behandles i dette notat.
Uddannelses- og Forskningsministeriets opfølgning på taxameterløftet via tilsyn med universiteterne.	Behandles i dette notat.
Universiteternes arbejde med at sikre et passende niveau af forskningsbaseret undervisning på alle uddannelser og større gennemsigtighed i universiteternes faglige resultater og resurseanvendelse.	Behandles i dette notat.
Udformningen og implementeringen af den nye akkrediteringsmodel.	Behandles i dette notat.

5. Vi redegør i dette notat for resultaterne af opfølgningen på ovennævnte punkter.

Hele sagen og dens dokumenter kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

II. Uddannelses- og Forskningsministeriets initiativer

6. Vi gennemgår i det følgende Uddannelses- og Forskningsministeriets initiativer i forhold til de udestående opfølgningspunkter. Rigsrevisionen har siden afgivelsen af notat til Statsrevisorerne af 11. februar 2013 fulgt området gennem løbende brevveksling og møder med ministeriet. Vi har afventet ministeriets opgørelse over undervisningstimer på de videregående uddannelser.

Udviklingen i timetal og forskerdækning af undervisningen

7. Statsrevisorerne pegede på risikoen for, at studerende på nogle universitetsuddannelser ikke tilbydes en heltidsuddannelse af høj kvalitet, fordi antallet af undervisningstimer er for lavt, og forskerdækningen af undervisningen er utilstrækkelig.

8. Det fremgik af beretningen, at en bachelorstuderende på en humanistisk uddannelse i gennemsnit kun havde 8 undervisningstimer pr. uge, og en kandidatstuderende havde 5 timer pr. uge. Beretningen viste også, at studerende på de samfundsvidenskabelige uddannelser i gennemsnit blev undervist noget mindre af forskere end på andre uddannelser. Rigsrevisionen havde set eksempler på samfundsvidenskabelige uddannelser, hvor forskere varetog helt ned til godt 20 % af undervisningen. Det lave undervisningstimetal gav risiko for, at de studerende ikke reelt gik på en heltidsuddannelse, og den lave forskerdækning på nogle uddannelser kunne betyde, at de studerende ikke modtog tilstrækkelig forskningsbaseret undervisning.

9. Uddannelses- og forskningsministeren oplyste i sin redegørelse, at han var enig i, at det var kritisabelt, at forskerdækningen visse steder var så lav som 20 %, og at antallet af undervisningstimer kun var henholdsvis 5 og 8 timer.

10. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet har fulgt op på antallet af undervisningstimer og forskerdækning i forbindelse med opfølgningen på taxameterforhøjelsen til humaniora og samfundsvidenskab. Ministeriet har således løbende via opfølgningen på taxameterløftet fulgt op på antallet af undervisnings- og vejledningstimer og forskningsbaseret undervisning på 115 udvalgte humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser fordelt på 6 universiteter. Ifølge ministeriet er der i alt 498 humanistiske og samfundsvidenskabelige bachelor- og kandidatuddannelser, hvilket betyder, at undersøgelsen vedrører knap 1/4 af disse uddannelser.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har senest i december 2013 offentliggjort et notat, der opgør antallet af undervisnings- og vejledningstimer og forskningsbaseret undervisning på de 115 udvalgte uddannelser. Af notatet fremgår det, at de uddannelser, der indgår i opgørelsen, generelt har fået flere undervisnings- og vejledningstimer. Forskerdækningen er ligeledes steget, men i mindre omfang. Det fremgår dog også, at det er forskelligt fra uddannelse til uddannelse, hvor stor forbedringen har været, ligesom der er nogle uddannelser, der slet ikke har opnået en forbedring.

11. Uddannelses- og forskningsministerens opfølgning fra december 2013 viste, at timetallet fra 2009/2010 til 2012/2013 var steget med 8 procentpoint i forhold til Uddannelses- og Forskningsministeriets opgørelse fra 2009/2010¹⁾, mens forskerdækningen var steget med 3 procentpoint.

Styrelsen for Videregående Uddannelser fulgte op på opgørelsen i forbindelse med tilsynsmøderne med de enkelte universiteter i 2013 og 2014. Effekterne af taxameterforhøjelsen udgjorde desuden et særskilt emne i tilsynsrapporterne for de enkelte universiteter.

Uddannelses- og Forskningsministeriets opfølgning på taxameterforhøjelsen er baseret på data fra de 5 største henholdsvis humanistiske og samfundsvidenskabelige bachelor- og kandidatuddannelser på 6 universiteter – i alt 115 uddannelser.

¹⁾ Uddannelses- og Forskningsministeriets tal fra målingen i 2009/2010 afviger med 2 procentpoint fra Rigsrevisionens opgørelse i beretningen. Det skyldes bl.a., at Rigsrevisionens opgørelse er baseret på flere universiteter end ministeriets opgørelse.

12. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet fremover vil følge effekten af taxameterforhøjelsen målt ved antallet af undervisnings- og vejledningstimer samt forholdet mellem videnskabeligt personale og deltidsbeskæftigede videnskabelige medarbejdere. Dette skal ske for fremadrettet at sikre ensartede definitioner og opgørelsesmetoder og for at opnå en samlet og sammenlignelig indsigt i alle de videregående uddannelser.

13. Rigsrevisionen kan konstatere, at Uddannelses- og Forskningsministeriet har fulgt op på antallet af undervisningstimer og forskerdækning i forbindelse med opfølgningen på taxameterforhøjelsen. Rigsrevisionen kan dog konstatere, at der stadig er store forskelle mellem de enkelte uddannelser i forhold til timetal og forskerdækning. Rigsrevisionen vil derfor fortsat følge udviklingen i timetal og forskerdækning på universiteterne.

Uddannelses- og Forskningsministeriets arbejde med at skabe større gennemsigthed i universiteternes faglige resultater, herunder definere og indsamle sammenlignelige nøgletal om undervisningen (timetal og forskerdækning)

14. Det fremgik af beretningen, at Uddannelses- og Forskningsministeriet ikke systematisk opsamlede oplysninger over timetal og forskerdækning på universiteterne.

Uddannelses- og forskningsministeren oplyste i sin redegørelse, at han havde sat fokus på uddannelsernes kvalitet ved at stille krav om større gennemsigthed i universiteternes faglige resultater gennem flere og bedre informationer om universiteternes faglige aktiviteter, herunder at der etableres metoder til dokumentation af antallet af undervisningstimer. Ministeren ville bl.a. nedsætte en arbejdsgruppe med repræsentanter fra de videregående uddannelsesinstitutioner, der skulle udarbejde grundlaget for indsamling af data om studieaktiviteter på de videregående uddannelser, bl.a. for at belyse, om de enkelte uddannelser var heltidsuddannelser. Det ville bl.a. omfatte, hvem der forestod undervisningen, herunder forskerdækningen, og undervisningsaktiviteterne.

15. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at ministeriet i samarbejde med repræsentanterne fra uddannelsesinstitutionerne har udviklet et koncept for at opgøre omfanget af planlagt undervisning, vejledning og forskerdækning på alle videregående uddannelser på ministerområdet. Styrelsen for Videregående Uddannelser har i forlængelse heraf fået udviklet et it-system til semestervis indberetning af den planlagte undervisning og vejledning samt forskerdækning. Systemet er i øjeblikket i pilotdrift for en række udvalgte uddannelser. Fra efterårssemesteret 2015 skal alle institutioner indberette tal til systemet for alle videregående uddannelser.

Indberetningerne er en del af et større datavarehusprojekt, som løbende bliver udvidet med flere oplysninger. Datavarehuset skal bl.a. også give oplysninger til det digitale værktøj Uddannelseszoom, der skal være med til at understøtte unges uddannelsesvalg gennem større gennemsigthed omkring uddannelsernes kvalitet og relevans. Oplysninger om timetal og forskerdækning vil fra 2016 indgå, når fase 2 af Uddannelseszoom er implementeret.

16. Rigsrevisionen finder Uddannelses- og Forskningsministeriets arbejde med at skabe større gennemsigthed i universiteternes faglige resultater samt definere og indsamle nøgletal tilfredsstillende. Rigsrevisionen vurderer derfor, at denne del af sagen kan afsluttes.

Uddannelses- og Forskningsministeriets brug af universiteternes udviklingskontrakter til at adressere risikoen for, at studerende på nogle uddannelser ikke tilbydes heltidsuddannelse af høj kvalitet

17. Det fremgik af beretningen, at uddannelses- og forskningsministeren i juni 2012 havde indgået nye udviklingskontrakter med universiteterne. Både de hidtidige og de nye udviklingskontrakter forholdt sig til forskellige aspekter af kvalitet i uddannelserne, men ingen af kontrakterne for 2011 indeholdt mål for antallet af undervisningstimer eller forskerdækningen. Det gjorde 2 af de nye kontrakter, idet et mål for timetal indgik i KU's kontrakt, og et mål om at øge forskerdækningen af undervisningen indgik i CBS' kontrakt.

18. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at formålet med udviklingskontrakterne er at fremme institutionernes strategiske udvikling.

19. Udviklingskontrakterne for 2015-2017 indeholder 5 pligtige mål baseret på samfundsmæssige prioriteringer opstillet af uddannelses- og forskningsministeren, herunder ét pligtigt mål om kvalitet i uddannelserne. Universiteterne definerer selv konkrete målepunkter til de enkelte mål. Rigsrevisionens gennemgang af universiteternes udviklingskontrakter viser, at 3 ud af 8 universiteter (KU, DTU og AU) har opsat målepunkter vedrørende timetal, mens ét universitet (AAU) har opstillet et målepunkt vedrørende forskerdækningen.

Uddannelses- og Forskningsministeriet påpeger, at målene i udviklingskontrakten med tilhørende målepunkter typisk er på institutionsniveau og derfor normalt ikke adresserer enkeltuddannelser.

Styrelsen for Videregående Uddannelser følger årligt op på universiteternes afrapporteringer af mål fra udviklingskontrakten i forbindelse med opfølgningen på årsrapporten. I tilbagemeldingen til institutionerne har Uddannelses- og Forskningsministeriet oplyst, at styrelsen særligt har fokus på de målepunkter, der ikke er opfyldt eller ikke er opgjort, og de afvigelserforklaringer, institutionerne angiver.

20. Rigsrevisionens gennemgang viser, at uddannelses- og forskningsministeren har opstillet et pligtigt mål i universiteternes udviklingskontrakter for at adressere bedre kvalitet i uddannelserne, herunder fastholdelse af studerende og bedre beskæftigelse. Rigsrevisionen finder dog samtidig, at pligtige mål ikke i sig selv er nok til at sikre kvalitet i uddannelserne, da universiteterne kun i begrænset omfang selv har opstillet målepunkter vedrørende timetal og forskerdækning. Rigsrevisionen finder, at uddannelses- og forskningsministeren burde have stillet mere konkrete krav til universiteterne, og vil derfor fortsat følge området.

Uddannelses- og Forskningsministeriets eventuelle initiativer som opfølgning på ECTS-evalueringen

21. I forbindelse med spørgsmålet om udviklingen i timetal og forskerdækning oplyste uddannelses- og forskningsministeren i sin redegørelse, at Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) havde igangsat en undersøgelse af de videregående uddannelsesinstitutioners arbejde med at fastsætte ECTS i forbindelse med uddannelsesplanlægning og tilrettelæggelse af undervisningen.

22. EVA offentliggjorde i marts 2014 undersøgelsen "ECTS – på de videregående uddannelser". Hovedkonklusionerne i undersøgelsen er, at institutionerne bruger ECTS, når uddannelserne skal tilrettelægges, og at de følger den samme timenorm for ECTS. Undersøgelsen stiller sig dog kritisk over for institutionernes arbejde med at monitorere og justere de studerendes arbejdsbyrde i forhold til ECTS og normen om fuldtidsstudier. Undersøgelsen peger på, at dette arbejde ikke foregår tilstrækkeligt systematisk.

Forkortelser for universiteterne

KU: Københavns Universitet

AU: Aarhus Universitet

SDU: Syddansk Universitet

CBS: Copenhagen Business School

AAU: Aalborg Universitet

RUC: Roskilde Universitet

DTU: Danmarks Tekniske Universitet

ITU: IT-Universitetet

ECTS (European Credit Transfer System)

Ét studieår svarer til 60 ECTS-point. ECTS er et mål for arbejdsbelastningen, og 60 ECTS-point svarer i Danmark til en arbejdsbelastning på 1.650 timer om året.

EVA vil følge op på ECTS-undersøgelsen gennem undersøgelsen "Studieintensitet – hvordan leverer de videregående uddannelser fuldtidsuddannelser?". Undersøgelsen sætter fokus på, hvordan de videregående uddannelsesinstitutioner kan tilrettelægge uddannelserne med det formål at sikre, at de studerende læser på fuldtid. Undersøgelsen er tværgående og omfatter både erhvervsakademier, professionshøjskoler og universiteter og løber frem til primo 2016.

23. EVA's evaluering har ikke givet direkte anledning til initiativer fra Uddannelses- og Forskningsministeriets side. Ministeriet har dog oplyst, at ministeriet vil følge resultaterne af EVA's videre undersøgelse af området.

24. Rigsrevisionen kan konstatere, at Uddannelses- og Forskningsministeriet vil følge resultaterne af EVA's videre undersøgelse. Rigsrevisionen vurderer derfor, at denne del af sagen kan afsluttes.

Uddannelses- og Forskningsministeriets opfølgning på taxameterløftet via tilsyn med universiteterne

25. Statsrevisorerne fandt ikke udviklingen i timetal og forskerdækning efter takstforhøjelsen tilfredsstillende.

26. Emnet er allerede behandlet i dette notat, jf. pkt. 7-13. Rigsrevisionen kan på baggrund heraf konstatere, at Uddannelses- og Forskningsministeriet har fulgt op på effekterne af taxameterløftet via ministeriets tilsyn, og at ministeriet også vil følge dette fremover. Ministeriet har etableret nøgletal for udviklingen i timetal og forskerdækning, som bør indgå i Styrelsen for Videregående Uddannelsers tilsyn. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende og vurderer derfor, at denne del af sagen kan afsluttes.

Universiteternes arbejde med at sikre et passende niveau af forskningsbaseret undervisning på alle uddannelser og større gennemsigtighed i universiteternes faglige resultater og resurseanvendelse

27. Statsrevisorerne kritiserede, at universiteterne og Uddannelses- og Forskningsministeriet ikke i tilstrækkelig grad havde styret og fulgt op på, om de studerende modtog tilstrækkelig forskningsbaseret undervisning.

Statsrevisorerne kritiserede også, at der ikke var fastsat mål og normer eller peget på bedste praksis for den forskningsbaserede undervisning, og at der kun var et enkelt universitet (CBS), som havde tilstrækkelig viden om omkostningerne ved de forskellige uddannelser.

28. Uddannelses- og forskningsministeren oplyste i sin redegørelse, at han forventede, at universiteterne havde fokus på optimering af den interne økonomistyring, herunder omkostningerne ved forskning og uddannelse. Universiteterne skulle i den kommende årsrapport for 2012 udarbejde økonomiske nøgletal for udgifter til bl.a. forskning og uddannelse efter en ny vejledning om hovedområde- og formålsfordeling af universiteternes omkostninger. Derudover oplyste ministeren, at han havde stillet krav om, at universiteterne skulle overgå til en fælles kontoplan og på sigt økonomistyringssystemet Navision Stat, hvilket også forventedes at ville give en større gennemsigtighed i universiteternes omkostninger.

29. Det er ifølge Uddannelses- og Forskningsministeriet det enkelte universitets ansvar at levere forskningsbaserede uddannelser af den fornødne kvalitet. Ministeriet har dog – bl.a. på baggrund af Rigsrevisionens beretning – i oktober 2013 nedsat et udvalg, der skal pege på initiativer til forbedring af kvalitet, relevans og sammenhæng i de videregående uddannelser (kvalitetsudvalget). Kvalitetsudvalget har arbejdet frem til januar 2015 og er nu kommet med en række anbefalinger. Ifølge ministeriet bekræfter anbefalingerne relevansen af det igangsatte arbejde med retvisende og sammenlignelige opgørelser af timetal og forskerdækning på tværs af uddannelsesinstitutionerne.

Ud over kvalitetsudvalgets arbejde fremhæver Uddannelses- og Forskningsministeriet 3 konkrete initiativer, som ministeriet har taget for at styrke universiteternes arbejde med kvalitet. For det første er lov om akkreditering blevet ændret, så der nu er indført institutionsakkreditering. Institutionsakkreditering indebærer en ekstern vurdering af universiteternes kvalitetsarbejde og styrker således universiteternes eget arbejde med udvikling af kvaliteten af uddannelserne. Akkrediteringsmodellen vil blive gennemgået i pkt. 33-40 i dette notat. For det andet har ministeriet øget gennemsigtigheden på området gennem flere offentligt tilgængelige data, herunder udviklet det digitale værktøj Uddannelseszoom, der skal understøtte unges uddannelsesvalg gennem mulighed for at sammenligne uddannelser på forskellige parametre i forhold til kvalitet og relevans. Formålet med Uddannelseszoom er, at især kommende studerende i forbindelse med deres valg af videregående uddannelse skal have mulighed for at sammenligne forskellige informationer på tværs af uddannelser og uddannelses typer, herunder informationer om løn, ledighed, gennemførelsestid og frafald. For det tredje har ministeriet fra 2015 introduceret et nyt indikatorbestemt tilsyn med uddannelsesinstitutionerne. Det indikatorbaserede tilsyn er en del af et fælles tilsynskoncept for de videregående uddannelser, som Styrelsen for Videregående Uddannelser har introduceret i 2015. Styrelsen følger i det indikatorbaserede tilsyn institutionerne via en række nøgletal. Tilsynet baserer sig på data, der bl.a. er indberettet til Danmarks Statistik og Forsknings- og Innovationsstyrelsen. De nøgletal, der ligger til grund for tilsynet, bliver offentliggjort på ministeriets hjemmeside. På nuværende tidspunkt er der offentliggjort nøgletal for 2012, 2013 og 2014.

Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at nøgletallene i dag indeholder data vedrørende tilgang, frafald på 1. år, overskredet studietid og ledighed samt nøgletal for ph.d.-uddannelse og videre- og efteruddannelse. Ministeriet gør i denne forbindelse opmærksom på, at 2015 er det første år med det nye tilsynskoncept. Ministeriet vil derfor arbejde med fremadrettet at udvikle det indikatorbaserede tilsyn. Udviklingen i timetal og forskerdækning vil indgå i ministeriets overvejelser om, hvordan tilsynet fremadrettet kan tilrettelægges.

30. Uddannelses- og Forskningsministeriet arbejder med at øge gennemsigtigheden i forhold til universiteternes faglige resultater og resurseanvendelsen på en række områder. Dette foregår gennem det enkelte universitets afrapportering af opfyldelsen af målene i udviklingskontrakten i årsrapporten, jf. pkt. 18-20 i dette notat, og gennem Styrelsen for Videregående Uddannelsers tilsyn. I forhold til at skabe større gennemsigtighed i resurseanvendelsen har universiteterne desuden siden regnskabsåret 2012 udarbejdet økonomiske nøgletal for resurseforbruget. Opgørelsen indeholder 5 hovedtemaer, herunder uddannelse og forskning, hvortil der er knyttet en række underformål. Opgørelsen fremgår ligeledes af universiteternes årsrapporter.

31. Uddannelses- og Forskningsministeriet har oplyst, at regeringen i efteråret 2015 har besluttet, at der skal indføres en ny, fælles kontoplan for de videregående uddannelsesinstitutioner. Ministeriet vil derfor igangsætte et arbejde om en fælles kontoplan med henblik på, at de videregående uddannelsesinstitutioner kan overgå til fælles kontoplan pr. 1. januar 2018.

32. Rigsrevisionen finder, at Uddannelses- og Forskningsministeriet på forskellige måder har arbejdet på at skabe gennemsigtighed i universiteternes faglige resultater og resurseanvendelse. Rigsrevisionen finder det i denne sammenhæng hensigtsmæssigt, at ministeriet har etableret nøgletal for udviklingen i timetal og forskerdækning, som fremadrettet bør indgå i Styrelsen for Videregående Uddannelsers tilsyn. Rigsrevisionen vurderer derfor, at denne del af sagen kan afsluttes. Rigsrevisionen vil dog som tidligere nævnt fortsat følge udviklingen i niveauet for den forskningsbaserede undervisning.

Udformningen og implementeringen af den nye akkrediteringsmodel

33. Statsrevisorerne bemærkede, at Uddannelses- og Forskningsministeriet ikke via akkreditering havde sikret, at de studerende fik et passende niveau af forskningsbaseret undervisning.

34. Uddannelses- og forskningsministeren oplyste i sin redegørelse, at regeringen ville foreslå at indføre et nyt akkrediteringssystem, der skulle indebære en overgang til institutionsakkreditering. Overgangen til institutionsakkreditering ville ifølge Uddannelses- og Forskningsministeriet betyde, at ansvaret for sikringen af den enkelte uddannelses relevans og kvalitet ville blive placeret mere entydigt hos den centrale ledelse på den udbydende uddannelsesinstitution.

35. Rigsrevisionen bemærkede i notat til Statsrevisorerne af 11. februar 2013, at institutionsakkreditering ikke i sig selv sikrer, at de studerende får et passende niveau af forskningsbaseret undervisning, da det bl.a. afhænger af, hvilke krav der stilles til uddannelsesinstitutionernes overvågning af egne uddannelser.

36. Lov om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner trådte i kraft den 1. juli 2013. Loven indfører over en årrække institutionsakkreditering som afløser for uddannelsesakkreditering. Af lovbemærkningerne fremgår det, at alle Uddannelses- og Forskningsministeriets uddannelsesinstitutioner skal have gennemgået en institutionsakkreditering inden 6 år fra lovens ikrafttræden, dvs. pr. 1. juli 2019. I indfasningsperioden fortsætter uddannelsesakkrediteringen af eksisterende uddannelser.

De 5 kriterier for akkreditering

- Kvalitetssikringspolitik og strategi.
- Kvalitetsledelse og organisering.
- Uddannelsernes vidgrundlag.
- Uddannelsernes niveau og indhold.
- Uddannelsernes relevans.

37. Institutionsakkreditering skal ifølge Uddannelses- og Forskningsministeriet medvirke til at støtte og udvikle uddannelsesinstitutionernes interne kvalitetskultur gennem en tæt kobling mellem uddannelsesinstitutionernes daglige kvalitets- og dokumentationsarbejde og den eksterne kvalitetssikring. Det interne kvalitetssikringsarbejde skal leve op til 5 centralt fastsatte kriterier for at blive akkrediteret. Kriterierne dækker alle videregående uddannelsesinstitutioner under ministeriet.

38. Akkrediteringsopgaven varetages af Danmarks Akkrediteringsinstitution og Akkrediteringsrådet, som er et fagligt uafhængigt råd. Ved institutionsakkreditering vurderes universiteternes interne kvalitetsarbejde gennem en vurdering af, om det enkelte universitets interne kvalitetssikringssystem er tilstrækkeligt effektivt, både når det drejer sig om udvikling af nye uddannelser og om gennemførelse af og udvikling af eksisterende uddannelsesudbud. I institutionsakkrediteringen indgår en vurdering af, om universiteterne har en praksis, der sikrer, at uddannelserne og undervisningen baserer sig på et vidgrundlag (forskning), som svarer til uddannelser af den type på det givne niveau og giver et solidt grundlag for opnåelse af uddannelsens mål. Blandt de elementer, der indgår i akkrediteringen, er, om universitetet sikrer, at uddannelserne er tilknyttet relevante faglige forskningsmiljøer og løbende baserer sig på ny viden og forskning, at underviserne faglige kvalifikationer er opdaterede og løbende udvikles, at underviserne deltager i eller har aktiv kontakt med relevante forskningsmiljøer og løbende inddrager viden og erfaringer herfra i undervisningen, og at de studerende har kontakt til den relevante forskning.

39. Foreløbig er DTU og SDU blevet positivt institutionsakkrediteret, mens CBS og ITU er blevet betinget positivt akkrediteret. AAU er i øjeblikket i gang med at blive akkrediteret. Der er indtil videre ikke nogen universiteter, der har fået afslag på institutionsakkreditering.

Ved institutionsakkrediteringen af CBS blev det fx bemærket, at andelen af forskningsbaseret undervisning ikke blev monitoreret i tilstrækkelig grad, ligesom CBS ikke havde etableret tilstrækkelige procedurer og en tilstrækkelig praksis til at sikre, at aktive forskere havde varetaget en passende andel af undervisningen på hver enkelt uddannelse. Disse forhold førte bl.a. til, at CBS blev betinget positivt institutionsakkrediteret. CBS skal nu rette op på de konstaterede kvalitetsmæssige problemer, så Akkrediteringsrådet kan træffe en fornyet afgørelse om institutionsakkreditering inden for 2 år.

40. Rigsrevisionen kan konstatere, at der i institutionsakkrediteringen bl.a. indgår en vurdering af, om universiteterne har en praksis, der sikrer, at uddannelserne og undervisningen baserer sig på et videngrundlag (forskning), og vurderer derfor, at denne del af sagen kan afsluttes. Rigsrevisionen vil dog fortsat følge indfasningen af institutionsakkreditering i forbindelse med opfølgningen på beretningen om sikring og udvikling af kvaliteten af universitetsuddannelserne fra april 2008.

Lone Strøm